

Gyakran ismétlődő kérdések az ISBN rendszerrel kapcsolatban

Miért kellene ISBN-t használnom? Ha Ön kiadó vagy könyvkereskedő, ez valószínűleg az Ön saját érdeke, minthogy könyvet akar eladni. Ha a könyvét nem lehet ISBN segítségével megrendelni vagy terjeszteni, és a könyv nem szerepel a terjesztett könyvek jegyzékében, feltehetően nem fogy belőle. A vásárlók nem tudják, hogy az Ön könyve létezik, vagy ha igen, esetleg úgy vélik, hogy beszerzése a régi módszerrel körülményes.

Kötelező az ISBN? A nemzetközi ISBN rendszer oldaláról semmilyen jogszabály nem írja ezt elő. Vannak olyan országok, ahol törvény szabályozza az ISBN használatát, de Magyarországon nem; az ISBN-re vonatkozó szabvány betartása nem kötelező.

Akkor is kell ISBN, ha a könyv nem kerül kereskedelmi forgalomba? Az az ideális, ha minden megjelenő könyvnek van ISBN-je.

Árverési katalógusra kell ISBN? És kiállítási katalógusra? Ha egy katalógus abból a célból készül, hogy háttérinformációkat adjon az árverésre kerülő tárgyokról, nem adható rá ISBN. Valójában az ilyen katalógus marketinganyagának tekintendő (akkor is, ha az árakat nem tüntetik fel benne), és kívül esik az ISBN gyűjtőkörén. Ezzel szemben a kiállítási katalógus, amely szöveges információt is tartalmaz a művészekről vagy a művekről, kaphat ISBN-t.

Ki utalja ki az ISBN kérelmezőelemeket? Csak a Nemzetközi ISBN Ügynökség által kijelölt nyilvántartó ügynökség (Magyarországon az Országos Széchényi Könyvtárban működő Magyar ISBN és ISMN Iroda) utalhatja ki a kiadók számára a kérelmezőelemeket. Sem a kiutalt kérelmezőelemeket, sem az ISBN-eket nem szabad más kiadó számára továbbadni vagy eladni.

Ha változik a könyv ára, szükség van új ISBN-re? Nincs szükség új ISBN-re.

Ha a kiadvány formátuma változik, új ISBN-t kell adni? Igen, a különböző formátumokra külön ISBN-eket kell kiutalni.

Idegen nyelven adom ki a könyvet. Abban az országban kell kérnem az ISBN-t, amelynek a nyelvén megjelenik? Nem. A kiadó székhelye szerint illetékes ügynökséghez kell fordulni.

Átdolgozok egy már megjelent könyvet. Új ISBN kell rá? Igen, ha a szövegben jelentős változás történik. Ilyen esetben a címlap hátoldalán fel kell tüntetni, hogy átdolgozott kiadásról van szó, és új ISBN-t kell kiutalni a könyvre. Általánosságban: új ISBN-re van szükség, ha a könyvben szerepel, hogy új (javított, bővített vagy csak az előzőnél eggyel magasabb sorszámú) kiadás.

Változatlan utánnymáskor, ha sem a szöveg, sem a kötés nem változik, kell új ISBN? Nem. Meg kell tartani az eredeti számot, feltéve, hogy a kiadó is ugyanaz marad. Akkor sem kell új ISBN, ha csak a külső borító mintája vagy a rajta lévő logo változik.

Piaci okokból új ISBN-t szeretnék beletenni a könyvbe. Megtehetem? Nem. Nincs változás a szövegben, formátumban vagy kötésben, ami indokolná az új ISBN használatát.

Újranyomok egy könyvet, és megváltoztatom az árát. Kell új ISBN? Nem. Változatlan utánnomásnál meg kell tartani a régi számot, függetlenül az árváltozástól.

Szükség van-e új ISBN-re, ha az utánnomáskor módosul a cím? Igen, az új cím új ISBN-t igényel.

Egy másik kiadóval közösen adunk ki egy könyvet. Melyikünk ISBN-je kerüljön bele? Bármelyik, sőt akár mindkét kiadó kérhet és kaphat ISBN-t ugyanarra a kiadványra. A könyvben a számok mellett egyértelműen jelezni kell, melyik ISBN melyik kiadóhoz tartozik. A vonalkódban viszont csak egy ISBN szerepelhet, lehetőleg azé a kiadóé, amely a terjesztést intézi. Ugyanakkor az sem hibás, ha csak az egyik kiadó részéről kerül ISBN a könyvbe.

Ha egy könyv összes példánya elfogyott, felhasználhatom-e az ISBN-jét újabb másik kiadványra? Nem, az ISBN véglegesen azonosítja az adott kiadványt. Még ha el is fogyott, néhány boltban még lehet belőle, és egész biztosan szerepel a könyvtárak katalógusaiban.

Mi a teendő, ha egy kiadvány több kötetből, esetleg különféle formátumokban megjelenő részekből áll? A többkötetes könyv egésze kap egy közös ISBN-t, az egyes kötetek egy-egy saját ISBN-t. Hasonló a helyzet, ha pl. egy könyv és egy szöveges tartalmú CD-ROM alkot egy kiadványt, de a két rész külön-külön is forgalomba kerül. A többkötetes kiadványokkal kapcsolatban lásd az 5.6 fejezetet.

Könyvsorozatot adok ki. ISBN-re vagy ISSN-re van szükségem? A sorozat egészére ISSN-t, az egyes kötetekre ISBN-t lehet kérni. Különbséget kell tenni többkötetes könyvek, sorozatok és periodikumok között: a többkötetes könyvek nem kaphatnak ISSN-t (mivel befejezettek), a periodikumok egyes számai viszont nem kaphatnak ISBN-t (mert nem tekinthetők könyvnek).

Hogyan kaphatnék ISBN-t, ha a könyvnek nincs kiadója? Minden könyvnek van kiadója – legfeljebb nem hivatásos kiadó. Lehet a kiadó a szerző, vagy egy cég, hivatal, egyesület stb., tehát bármilyen jogi vagy magánszemély. Az alkalmi kiadók általában nem kapnak saját kérelmezőazonosítót, hanem egy erre a célra fenntartott ún. gyűjtőtartományból kapnak ISBN-t az adott kiadványra.

Mit tegyek, ha még nem tudom a megjelenésre váró könyv címét? Akkor kell ISBN-t kérni, amikor már van legalább munkacím. Ha az ISBN kiutalása és a könyv megjelenése között jelentősen (a felismerhetetlenségig) módosul a cím, a változást be kell jelenteni a Magyar ISBN és ISMN Irodának.

A nyomda úgy tájékoztattott, hogy ha a kiadványomra kapok ISBN-t, kedvezőbb az ÁFA. Igaz ez?

Az ÁFA-törvény¹⁰ nem említi az ISBN-t, és természetesen az ISBN-rendszernek sincs befolyása egy ország gazdasági jogszabályaira. Ilyen kérdésekben az illetékes minisztériumnál, az APEH-nél vagy független gazdasági szakértőknél lehet érdeklődni.

¹⁰ 2007. évi CXXVII. tv.

Árusítok könyveket, papírt, írószert, játékokat és még sok mindent. Ha az ISBN csak a könyveket azonosítja, mit tegyek a többivel? A többi termék azonosítható más rendszerekkel, pl. termékkódból képzett EAN vonalkóddal. A modern leolvasóeszközök különféle vonalkódok leolvasására és kezelésére alkalmasak.

Mi történik, ha a kérelmezőazonosítóhoz tartozó számok elfogynak? A Magyar ISBN és ISMN Iroda új kérelmezőazonosítót utal ki. Az új azonosító nem érvényteleníti a régit, csak újabb ISBN-ek kiutalását teszi lehetővé.

Ha egy elektronikus kiadvány különféle formátumokban jelenik meg (pl. pdf, epub, html), formátumonként külön ISBN kell rá? Az elektronikus kiadványok formátumai termékformáknak tekintendők, ezért, ha az egyes változatok külön-külön hozzáférhetők, az azonosításukhoz külön ISBN-ekre van szükség.

Ha van a könyvemnek ISBN-je, a megjelenés után le kell adnom egy példányt az ISBN Irodának?

Nem, viszont az ISBN-től függetlenül kötelespéldányokat kell küldeni az Országos Széchényi Könyvtár Kötelespéldány és Kiadványazonosító Osztályának. Nyomtatott könyvekből 6, fizikai hordozón megjelenő elektronikus kiadványokból 3 példányt kell beküldeni. Az online kiadványokat jelenleg az Országos Széchényi Könyvtár Digitális Könyvtára (OSZK/DK) fogadja. A kötelespéldány szolgáltatásról szóló hatályos rendelet elolvasható a <http://www.oszk.hu/kotelespeldanyok> címen.

Az ISBN-nel együtt megkapom a vonalkódot is? Nem. Az ISBN megegyezik a 13 jegyű EAN kód számsorával, de ez alapján a vonalkód-ábrát már a kiadónak vagy a nyomdának kell előállítania. Természetesen meg lehet bízni erre szakosodott céget is.

Véletlenül kimaradt a könyvből a kiadó által előzetesen megigényelt ISBN szám. Hogyan lehet utólag belerakni? Amennyiben a könyv véletlenül ISBN szám nélkül kerül kinyomtatásra, még a terjesztés előtt, utólag minden példányba öntapadó matricával be lehet ragasztani az ISBN számot. Az ISBN számok utólagos pótlását a teljes kinyomtatott kiadványmennyiségen, egységesen érvényesíteni kell.

Két különböző könyvbe véletlenül ugyanaz az ISBN szám került. Mit lehet tenni?

Amennyiben rögtön nyomtatás után, még a terjesztés előtt veszik észre a problémát, az összes példányba öntapadó matricával át lehet ragasztani az elrontott ISBN szám helyett a könyv saját, helyes ISBN számát. Az ISBN számok utólagos javítását a teljes kinyomtatott kiadványmennyiségen, egységesen érvényesíteni kell.

Hány nap az ISBN szám kiutalásának ügyintézési határideje? Az ISBN ügyintézés határideje az igénylés kézhez vételétől számított max. 4 munkanap.

Átadhatja-e az ISBN Iroda harmadik félnek azokat az adatokat (lásd 9.4), amelyeket a számgigénylés során meg kellett adnom?

A Magyar ISBN és ISMN Iroda adatbázisa a cégnyilvántartásban is szereplő, nyilvános adatokat kezel, kizárólag a kiadók neve, székhelye, levelezési címe (email) és a kapcsolattartó (cégvezető) neve szerepel az adatbázisban. Tekintettel arra, hogy ezen adatok nem minősülnek személyes adatoknak, a Magyar ISBN és ISMN Iroda rendszeresen kiadói adatokat továbbít a Nemzetközi ISBN Központnak (International ISBN Agency, London UK). Amennyiben valaki magánkiadóként (adószámmal magánszemélyként, egyéni vállalkozóként) saját vagy más művét adja ki, előfordulhat, hogy a kiadói adatok megegyezhetnek a személyes adatokkal, ezek ugyanakkor szintén nyilvános, továbbítható adatoknak minősülnek, még akkor is, ha a kiadást nem rendszeres üzletszerű tevékenység folytatása motiválja. Ennek ellenére, ha egy magánkiadó megfelelő indokokat felsorolva írásban nyilatkozik arról, hogy nem engedélyezi személyes adatainak közzétételét, ezt megteheti. A nyilatkozatát a Magyar ISBN és ISMN Iroda elbírálja és döntéséről értesítést küld a kiadónak. Ez esetben a 9.4. pontban jelzett ügyintézési határidő kitolódhat.

Amennyiben egy magánkiadó nem járul hozzá adatainak közzétételéhez, számolnia kell azzal, hogy a rá vonatkozó adatok, információk esetleg hiányozni fognak egyes kiadói és terjesztői rendszerekből, címjegyzékekből, katalógusokból, Books in Print típusú nyilvántartásokból stb. Hangsúlyozandó, hogy az ISBN adatbázisból a még meg nem jelent művekről adatok a nyilvánosság számára nem hozzáférhetők, azok a megjelenésig üzleti titokként kezelendők, kivételt képez az az eset, amikor a számgigénylő kiadó vagy magánszemély ehhez külön hozzájárulását adja. A Magyar ISBN és ISMN Iroda hozzáférhetővé teszi az ISBN-eket és az ISBN metaadatokat más nyilvántartó ügynökségek és az ISBN rendszer használói számára a Nemzetközi ISBN Ügynökség által felállított szabályoknak megfelelően. Jelenleg Magyarországon a már megjelent kiadványok esetében ez a Magyar Nemzeti Bibliográfia rendszerén keresztül